

Yevmiye - 12718

2014-11-23 02:18:14 +0200

Quora’da birinin günde 16 km yürüyerek, 100 kilodan 80’e indiğini okudum. Benim de icadım olan, *bilgisayarlı yürüme bandı* kullanıyormuş işinde. 4 saatte, en yüksek eğimde, 4km ile yürüyormuş.

Ben de bugün 10 km yürüdüm. İkibuçuk saat sürdü. Bugünkü yazıların düzeltmelerini yürürken yaptım, üzerinde çalıştığım bir makaleye bir şeyler yazacağım, bir yandan da kitap okuyorum. Belki zamanla 20km’ye çıkarır, bir bakarım. Şu sıra yeme içme düzenim pek yok, dikiş tutmuyor. Sanırım irade stoklarımı başka şeyler için harcıyorum.

Spor yaparak zayıflamanın *kötü* tarafı, sporu bıraktınca eski ağırlıkların fazlasıyla geri dönmesi. (Kilo almaya çalışanlar bence bunu kullanmalı, düzenli spor yapmaya çalışıp iştahları açılınca sporu bırakmalılar.) Bu zamana kadar devam ettirmeye aklımın yattığı tek spor uzun uzun yürümek oldu. Daha fazlasına zaman ve imkan bulamadım. Şimdi günde 4 saate yakın yürüyüp koşmanın bende ne gibi etkileri olacağını merak ediyorum.

Belki 10km’den başlamak daha iyi.

Ariely’nin İrrasyonellik dersinde bugün *menfaat çatışmaları* konusu vardı.

Misalen *emlakçı* ile *kiracı* arasında bir menfaat çatışması vardır. Emlakçı kira üzerinden komisyon aldığı için, kirayı yüksek tutmak ister ancak kiracı da o parayı 12 ay boyunca ödeyeceğinden kirayı düşürmeye çalışır. O sebeple kiralıklarda *danışman* olarak emlakçı kullanılması, kiracılar için pek hayırlı neticelenmez. Evsahibiyle pazarlık etseniz belki kira iner ancak kira konusunda emlakçılarla daha zor pazarlık edilir.

Buna benzer bir çatışma, emlak satışlarında da var ancak komisyon oranları kiraya göre düşük olduğundan, bu çatışma daha az yaşanır. Ancak insanların bu çatışmadan haberdar olması, en azından, söylenenleri değerlendirmesi için fırsattır. (Emlakçıların en güvenilir meslek gruplarından sayılmamasının sebebi belki de bu menfaat çatışmasıdır.)

Menfaat çatışmalarında, insanların kendi lehlerine karşısındakinin menfaatlerini görmezden gelmeye yatkın olduğunu söylüyordu. Ariely’nin başına da bir bilim-

sel araştırmaya konu olması için, bir operasyona zorlanmak gibi bir olay gelmiş. Makale yazacak doktorun makaleyi tamamlaması için gereken 3. vak'ası olacakmış ve doktor onun lehine olmayabilecek bazı tavsiyelerde bulunmuş. Doktorun bilinçli *hile* yaptığından değil, durumu doğru değerlendirme yeteneği azaldığından kendisini yönlendirmeye çalıştığını söylüyordu.

Hemen tüm profesyonel meslek gruplarında, bu çeşit menfaat atışması örnekler bulmak mümkün. Bunların üzerinde özellikle durmayınca, *körlük* başlıyor. Hele iki kişi arasındaki menfaat atışması açık değilse, daha büyük bir körlük. Bir yazarın kendisine avantajlar sağlayan bir şirketi övmesi, mesela, okurla yazar arasında menfaat atışması ortaya çıkarır. Eğer yazar, kendisinin bu şirketçe sağlanmış menfaatlerden faydalandığını veya o şirketin başarisının kendi lehine olduğunu açıklamıyorsa, yaptığı az veya çok hilekarlık anlamına gelir.

Diğer bir konu da kültürler arasında hilekarlığın ne kadar yaygın olduğuna dairdi. Aralarında Türkiye'nin de olduğu bir kaç ölkede *dürüstlük deneyleri* yapmışlar. İsrail ve Türkiye gibi ölkelerdekiler, Amerikalıların kendilerinden daha dürüst olduğunu düşünüyormuş. Ancak bu doğru çıkmamış, İngiltere'de de, İtalya'da da, Türkiye'de de, Hindistan'da da, Birleşik Devletler'de de, dürüstlük ve hilekarlık oranları aynı çıkmış. Kültürler arasında önemli bir fark bulamamışlar.